

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 16: Forslag til lov om dansk tiltrædelse af artikel 10 (undgåelse af dobbeltbeskatning) i luftfartsoverenskomst af 14. marts 2000 mellem Danmark og Hongkong.

Af skatteministeren (Svend Erik Hovmand). (Fremsat 2/10 2002. Første behandling 9/10 2002. Betænkning 31/10 2002. Anden behandling 7/11 2002).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 113 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 3: Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Vil den danske regering støtte et USA-ledet militært angreb på Irak?«

Af Holger K. Nielsen (SF), Aage Frandsen (SF) og Villy Søvndal (SF). (Forespørgslen anmeldt 2/10 2002. Fremme af forespørgslen vedtaget 8/10 2002).

Sammen med denne sag foretoges:

6) Forespørgsel nr. F 14:**Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:**

»Hvad kan regeringen oplyse om bestræbelserne på i FN's Sikkerhedsråds regi at sikre afvikling af Iraks masseødelæggelsesvåben og om sin egen indsats som formandskab i EU for at tilvejebringe en fælles holdning?«

Af Mogens Lykketoft (S) og Jeppe Kofod (S). (Forespørgslen anmeldt 3/10 2002. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/10 2002).

Formanden:

Vi tager først de to begrundelser for forespørgslerne, og jeg skal først give ordet til hr. Holger K. Nielsen.

Begrundelse**Holger K. Nielsen (SF):**

Debatten om en amerikansk krig i forhold til Irak har nu stået på i lang tid. Modsat andre europæiske lande har det ikke været muligt at få den danske regering til at forholde sig til den. Vi kan så håbe, at det ændrer sig under debatten i dag.

Kl. 10.05

Alt tyder på, at USA har besluttet sig for en krig. Krigsforberedelserne er vidt fremskredne. Den amerikanske præsident holder stort set daglig krigsråd med Forsvarsministeriet og militæret. Man er langt med at bygge den militære infrastruktur op, som skal danne grundlag for et angreb. Så sent som i søndags kunne New York Times og Washington Post give lange militærstrategiske beskrivelser af, hvordan et angreb på Irak ville finde sted.

USA har ganske vist accepteret FN som et mellemed. Det er naturligvis positivt, og vi kan så håbe, at FN reelt får en rolle at spille. Lad os vente og se.

Et af problemerne ved FN-resolutionen er, at den er overmåde fortolkbar, hvad der blandt andet fremgår af de forskellige begrundelser, der har været for at stemme for. Visse lande mener, at den vil forhindre en krig, andre, at den er den lige vej til en krig.

Et af de uklare spørgsmål er hele Sikkerhedsrådets rolle, når våbeninspektørerne vender tilbage, eller hvis der opstår konfrontationer undervejs. Lande som Kina, Rusland og Frankrig har fortolket det således, at resolutionen udelukker en automatisk magtanvendelse fra ameri-

kansk side. Denne fortolkning deles ikke af USA og Storbritannien.

Vi havde for nylig en debat med en række eksperter om våbeninspektionen, og der var bred enighed om, at 60 dage er alt for kort tid, hvis der skal gives et retvisende billede. Med andre ord: Vi risikerer en krig, fordi der ikke er givet tid nok til våbeninspektørerne.

Vi er alle enige om, at Saddam Hussein er en bandit, og at han har talrige forbrydelser på sin samvittighed, men de fleste tænkende mennesker er vel også enige om, at det ikke er nok til at indlede en krig, der kan få vidtgående konsekvenser.

Hele manøvren bliver ikke mindre betænkelig, når den sammenkædes med terrorismen. Der er ingen indikationer for, at der eksisterer nogen sammenhæng mellem Irak og Al-Qaeda eller andre dele af den globale terrorisme.

Tværtimod er der solide argumenter for, at Osama bin Laden afskyr Saddam Hussein, og at dette er gengældt.

Stadig væk skal vi holde fast i, at den internationale terrorisme bekæmpes ikke gennem store militæraktioner. Militæret er simpelt hen uegnet til det formål. En amerikansk militæraktion handler langt mere om olieressourcer og amerikanske olieinteresser, og derfor er vi også nødt til at forholde os til det.

Den danske regering gør normalt det, som USA befaler. Gør den det også denne gang? Tør den handle selvstændigt, som den tyske regering har gjort det? Lad os håbe det.

Formanden:

På min liste står der hr. Jeppe Kofod, men vi giver ordet til hr. Lykketoft i stedet for. Det er også udmærket.

Mogens Lykketoft (S):

Jeg skal bare kort begrunde den af forespørgslerne, som hr. Jeppe Kofod og jeg har rettet til statsministeren og udenrigsministeren.

Vi er jo enige om, at det har varet alt for længe at sikre, at Irak afvikler sine masseødelæggelsesvåben i overensstemmelse med de forpligtelser, det har påtaget sig. Vi har lagt overordentlig stor vægt på, at det blev håndteret i enighed i verdenssamfundet. Derfor er vi jo selvfølgelig lige nu i en fase, der giver anledning til en vis optimisme, når et enigt Sikkerhedsråd har kunnet stille betingelserne og procedurerne op på en måde, som jeg nok lidt til forskel fra hr. Holger K. Nielsen mener er rimelig klar.

Men det, som i fortsættelsen bliver aldeles afgørende, er, at vi så bliver i det multilaterale spor, at vi holder fast i, at det også er FN's Sikkerhedsråd, der drager konklusionerne, når våbeninspektørerne har gjort deres arbejde.

Derfor vil det selvfølgelig også være en del af den debat, vi har i dag. Men jeg synes, det er værd at hæfte sig ved, at verdenssamfundet i helt usædvanlig klarhed og i helt usædvanlig grad står sammen om nu at sikre, at de beslutninger, der er truffet for længst, de forpligtelser, der er indgået for længst, også bliver håndhævet.

Besvarelse

Kl. 10.10

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg vil gerne takke for forespørgslerne om udviklingen i FN's bestræbelser på at afvikle Iraks masseødelæggelsesvåben og muligheden for et USA-ledet angreb på Irak.

Da Irak i august 1990 angreb nabolandet Kuwait, var det en eklatant overtrædelse af FN's Pagt. Reaktionen fra det internationale samfund var stærk og faldt prompte. En amerikansk ledet multinational militærkoalition under mandat fra FN's Sikkerhedsråd tvang Saddam Hussein til at opgive besættelsen af Kuwait. Også Danmark bidrog til den internationale FN-styrke i Golfkrigen, bl.a. med korvetten »Olfert Fischer«.

Som betingelse for den våbenhvile, der endte Golfkrigen i marts 1991, måtte Irak acceptere, at landets lagre af biologiske og kemiske masseødelæggelsesvåben skulle destrueres. Tilsvarende skulle landets lagre af mellem- og langdistansecemissiler elimineres. Endelig skulle det sikres, at landet ikke igen fik kapacitet til at fremstille sådanne masseødelæggelsesvåben, herunder også atomvåben. Med Sikkerhedsrådets resolution 687 af 1991 blev FN's særlige kommission for Irak nedsat, den såkaldte UNSCOM.

Våbeninspektørernes arbejde i Irak var fra starten præget af det irakiske regimes chikanerier, trakasserier og sabotage. Men på trods heraf lykkedes det i perioden 1991 til 1998 at destruere et større antal masseødelæggelsesvåben og missiler og irakiske fabrikker til fremstilling af disse forfærdelige våben.

Effektiviteten i denne afvæbning fik så i 1998 det irakiske regime til at trække i nødbremsen. Våbeninspektørerne blev simpelt hen nægtet

yderligere adgang til Irak. Som modtræk oprettede Sikkerhedsrådet i 1999 FN's overvågnings-, verifikations- og inspektionskomité for Irak under ledelse af Hans Blix, der tidligere var chef for det internationale atomenergiagentur. Heller ikke Hans Blix' våbeninspektører har dog fået adgang til Irak.

Dette var status med hensyn til afvæbningen af Irak, da vi i marts sidste år havde en forespørgsel om emnet. Og det er desværre også status i dag. Siden 1998 har situationen været fastlåst.

Terroranslaget mod USA den 11. september 2001 ændrede det internationale samfunds holdninger på mange punkter. Det afslørede vore demokratis umiddelbare sårbarhed over for internationale terrororganisationer med opbakning fra skruppelløse regimer.

Der er ikke etableret nogen forbindelse mellem begivenhederne den 11. september 2001 og regimet i Irak, men det er ingen garanti for, at Saddam Hussein ikke kunne fristes til at benytte terroren som instrument til at opnå sine mål. Vi kan ikke sidde en sådan mulig trussel overhørig.

Derfor er der inden for det sidste halve års tid opstået et stadig stærkere pres, for at Irak skal efterleve Sikkerhedsrådets resolutioner. Vi er overbeviste om, at regimet i Irak i dag besidder masseødelæggelsesvåben og missiler. Det vil udenrigsministeren redegøre nærmere for.

USA har ført an i det fornyede og voksende pres på Irak. For nylig gav regimet i Bagdad pludselig udtryk for, at FN's våbeninspektører var velkomne uden betingelser. Vi kunne altså se, at virkningen af USA's trusler om militær konfrontation var tydelig.

Kl. 10.15

USA's præsident efterlod i sin tale til FN's generalforsamling i september ingen tvivl om, at USA er fast besluttet på at sikre, at Irak efterlever Sikkerhedsrådets resolutioner. Præsident Bush lod det være klart, at USA ville samarbejde tæt med FN's Sikkerhedsråd i forhold til Irak.

Jeg udtrykte i FN's generalforsamling støtte til præsidentens beslutning om i første omgang at samle international opbakning bag en ny resolution i FN for at øge presset imod Saddam Hussein.

Sikkerhedsrådet er den institution, der er bedst skikket til at håndtere Irakspørgsmålet. Det er den danske regerings holdning, og det er EU's holdning. Vi støtter FN's bestræbelser, og vi kræver, at Irak efterlever Sikkerhedsrådets resolutioner og giver betingelsesløs adgang for vå-

beninspektørerne, så de kan sikre, at Irak afvæbnes fuldstændig for masseødelæggelsesvåben.

FN's Sikkerhedsråd vedtog i fredags efter lange og vanskelige drøftelser en ny resolution, resolution 1441, om Irak. Den præciserer de ufravigelige krav, som Sikkerhedsrådet stiller til Irak, og den opstiller meget skarpe tidsfrister for sagens videre gang. Irak har 7 dage til at acceptere resolutionen. Inden 30 dage skal Irak aflevere en oversigt over sine masseødelæggelsesvåben og missiler. FN's våbeninspektører skal genoptage deres inspektioner inden for 45 dage og afrapportere senest 60 dage derefter.

Der ligger ikke i resolutionen nogen automatisk bemyndigelse for FN's medlemslande til at gribe til våben over for Irak, hvis Irak ikke retter sig efter resolutionens krav. Nu skal Irak leve op til det internationale samfunds krav. Hvis Irak snyder på vægten, vil Sikkerhedsrådet straks mødes om sagen.

Jeg vil ikke her gå nærmere ind på EU's og regeringens holdning til diverse hypotetiske situationer, der måtte opstå i den kommende tid som konsekvens af Iraks manglende efterlevelse af Sikkerhedsrådets krav.

Det, der er det vigtigste i øjeblikket, er at fastholde den internationale solidaritet, og det er at opbygge et maksimalt internationalt pres på det irakiske styre. Derfor skal alle handlemuligheder – også militære – holdes åbne.

Det er det sidste udkald for Saddam Hussein. Følger Irak ikke Sikkerhedsrådets påbud, må landet være klar over, at det kan få konsekvenser. Jeg vil gerne understrege, at regeringen naturligvis helst ser en fredelig løsning på konflikten med Irak. Om dette håb kan opfyldes, er op til Saddam Hussein.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil gerne takke for forespørgslerne om situationen vedrørende Irak. De falder jo på et tidspunkt, hvor emnet står højt på den internationale dagsorden, og hvor man har arbejdet målrettet på at sikre afviklingen af Iraks masseødelæggelsesvåben.

Jeg har selv under talrige møder med en lang række landes udenrigsministre haft lejlighed til at drøfte situationen hele året, og vi har drøftet det internationale samfunds opgaver og muligheder.

Statsministeren har netop redegjort for de foruroligende kendsgerninger, som jo er, at Irak de sidste 12 år i strid med Sikkerhedsrådets resolutioner har nægtet at samarbejde fuldt og helt om

elimineringen af landets masseødelæggelsesvåben, således som man var forpligtet til i medfør af våbenhvileaftalerne efter Golfkrigen. I stedet har man valgt at optrappe konflikten med det internationale samfund.

Det har ikke skortet på forsøg på at løse problemet gennem forhandling. I de seneste år har FN's generalsekretær, Kofi Annan, gjort en meget ihærdig indsats for at overtale det irakiske regime til at lade våbeninspektørerne løse deres opgave.

Disse anstrengelser har jo desværre været frugtesløse. Irak har stedse modsat sig at give uhindret og ubetinget adgang for våbeninspektørerne. Kun efter at irakerne gennem de seneste måneder er blevet udsat for et voldsomt internationalt pres med USA i spidsen, har Irak signaleret vilje til at modtage våbeninspektørerne uden betingelser.

Kl. 10.20

Jeg vil gerne advare imod at undervurdere den potentielle trussel, som det irakiske regime faktisk udgør. Både den amerikanske og den britiske regering har for nylig fremlagt rapporter, der dokumenterer, at Irak har fortsat udviklingen af masseødelæggelsesvåben på trods af FN's resolutioner og restriktioner. Landet er i besiddelse af kemiske og af biologiske våben samt missiler med længere rækkevidde end den af FN tilladte grænse på 150 km.

Såfremt der ikke gribes ind, vil landet formentlig oven i købet have udviklet sit eget atomvåben i løbet af dette årti. Og hvad værre er, hvis Irak får fingre i beriget uran eller plutonium, vil landet formentlig kunne have en atom-bombe inden for et års tid.

Der er med andre ord næppe tvivl om, at Irak har kapaciteten til at true den internationale fred og sikkerhed, og Saddam Hussein har med sine krige mod Iran og sin egen kurdiske og shiamuslimske befolkning til overflod demonstreret, at han også har viljen til at bruge den.

Efter omfattende forhandlinger mellem medlemmerne vedtog FN's Sikkerhedsråd den 8. november en ny resolution 1441, der skærper kravene til Irak og styrker og præciserer mandatet for våbeninspektørerne. Regeringen hilser den enstemmige vedtagelse af den nye resolution velkommen. Det er et vigtigt signal, at det internationale samfund har kunnet tale med én stemme i denne sag omfattende Norge og Syrien og de faste medlemmer.

Hovedmålsætningen for Sikkerhedsrådet har fra starten været afvæbning af Irak. Resolutio-

nen kræver ubetinget fri og uhindret adgang til alle installationer og områder i Irak for våbeninspektørerne, herunder også de præsidentielle områder, som jo er ganske store.

Som statsministeren nævnte, pålægger resolutionen Irak inden for 7 dage at bekræfte sin vilje til at samarbejde om resolutionens gennemførelse. Efter 30 dage skal Irak fremlægge en fuldstændig rapport over landets masseødelæggelsesvåbenprogram, og inden for 45 dage skal våbeninspektionen genoptages. 60 dage herefter skal våbeninspektørernes første rapport foreligge.

I går har vi jo så fået et 9 sider langt brev fra Iraks udenrigsminister til FN's generalsekretær, der tilsyneladende accepterer resolution 1441 og siger, at man vil invitere våbeninspektørerne ind og følge 1441.

Selv om brevet langt fra er klart og utvetydigt rummer en masse andre udfald, vil Sikkerhedsrådet næppe samles igen for at drøfte dette brev. Det ventes i stedet, at fortroppen for våbeninspektørerne tager brevet på ordet og under ledelse af Hans Blix tager til Bagdad på mandag den 18. november.

Ud over spørgsmålet om den fri og uhindrede adgang for våbeninspektørerne er det særlig spørgsmålet om magtanvendelse, der har været debatteret i Sikkerhedsrådet, og det er det, der har taget tid. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på, at den nye resolution opretholder presset på Irak, men ikke etablerer nogen automatik med hensyn til anvendelse af magt i tilfælde af, at Irak ikke efterlever resolutionen.

I tilfælde af brud på resolutionens bestemmelser, hvis det skulle ske, skal Sikkerhedsrådet træde sammen for bl.a. i lyset af overtrædelsens karakter og omfang at træffe de herefter nødvendige foranstaltninger.

Regeringen finder det væsentligt, at Sikkerhedsrådet på denne måde er sikret den fortsatte kontrol med situationen. Der skal imidlertid ikke herske tvivl om, at dette er Saddam Husseins absolut sidste chance. Krænker han resolutionen, må han tage konsekvenserne.

Den tid, det har taget Sikkerhedsrådet at nå til enighed, har været vel anvendt. Der foreligger således nu helt klare retningslinjer for våbeninspektørerne og for Iraks forpligtelser. Det har også samtidig skabt afklaring af FN's og det internationale samfunds forpligtelser, hvis Irak igen afviser at samarbejde.

Det er meget positivt, at den arabiske liga på sit møde sidste weekend i Kairo klart har støttet

resolutionen og opfordret Irak til at efterleve den, ligesom det er bemærkelsesværdigt, at Syrien stemte for resolutionen i Sikkerhedsrådet. Det er også væsentligt, at de arabiske lande nu også stiller våbeninspektører, som de nu er ved at anmelde til våbeninspektionen.

Hvis Irak efterlever den nye sikkerhedsråds-resolution til punkt og prikke og i øvrigt samarbejder fuldt og helt med FN's våbeninspektører, kan vi håbe på en fredelig løsning på konflikten.

Det er på nuværende tidspunkt for tidligt at sige noget om, hvorvidt der vil være behov for militær magtanvendelse, og i givet fald i hvilken form og i hvilket omfang denne magtanvendelse kunne tænkes at tage. Det afhænger alt sammen af Hussein selv.

Kl. 10.25

Det giver derfor, som statsministeren sagde, ingen mening at inddrage sig på spekulationer om, og i givet fald hvordan Danmark kunne tænkes at bidrage hertil i en sådan hypotetisk situation, for vi ved jo faktisk heller ikke, hvad Sikkerhedsrådet i en sådan hypotetisk situation måtte bede os om.

Regeringen tillægger respekten for FN's Sikkerhedsråd og dets rolle i international konfliktløsning afgørende betydning. Vi har hele tiden arbejdet for, at beslutningen skulle træffes gennem FN's Sikkerhedsråd.

Med den seneste vedtagelse har Sikkerhedsrådet levet op til sit ansvar for opretholdelse af mellemfolkelig fred og sikkerhed. Det er derfor nu afgørende, at FN's medlemslande, herunder Danmark, bakker fuldt op om Sikkerhedsrådet. Det er denne samling om Sikkerhedsrådet, vi som formandsland har arbejdet for at skabe konsensus om.

Jeg har set, at et eller andet medlem af Socialdemokratiet har sagt – og jeg har også hørt ham sige det i en natradioudsendelse – at det danske formandskab intet gjorde, hvilket gjorde ham meget, meget ondt.

Det er synd, at han dermed er selvpiner, for det danske formandskab har faktisk gjort en hel del for at sørge for, at beslutningen træffes gennem Sikkerhedsrådet, og at EU-landene var enige om, at det skulle ske igennem Sikkerhedsrådet.

Vi har etableret følgende konsensus under dansk ledelse: Våbeninspektørerne skal ind, Saddam Hussein må ikke opstille nogen hindringer for våbeninspektørernes undersøgelse af våbenprogrammerne i Irak, og beslutningerne skal træffes gennem Sikkerhedsrådet. Og det lykkes

des under hele forløbet at opretholde denne konsensus i EU-kredsen.

Det fremgår så også af, at det efter mange møder til sidst viste sig, selv om Frankrig og England var uenige om metoderne undervejs, at den konsensus, vi havde etableret under vores formandskab, også holdt lige til det sidste og betød, at der var enighed om denne sikkerhedsresolution, om at det skulle ske igennem Sikkerhedsrådet, og at man i givet fald skal tilbage til Sikkerhedsrådet.

Så svaret på det spørgsmål, Socialdemokratiet har stillet her, og som jeg synes er fuldstændig rimeligt, er altså, at det danske formandskab har arbejdet meget aktivt for at opretholde denne konsensus, som så også er endt med det resultat, som vi alle er tilfredse med.

Forhandling

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vil godt takke for besvarelsene. De er jo sådan set ikke særlig overraskende, må jeg sige, og heller ikke i betragtning af det tidspunkt, vi har denne forespørgsel på.

Det er jo indlysende nok, at man i en vis udstrækning står i et vadeded netop nu. Vi ved ikke helt, hvordan FN-resolutionen vil blive efterlevet og fortolket, og derfor er det også mit gæt, at det formentlig ikke er sidste gang, vi behandler denne sag.

Men jeg er da meget tilfreds med udenrigsministerens sidste betragtninger om, at man lægger meget vægt på, at den fortsatte kontrol skal ligge i Sikkerhedsrådet, og at det er en afgørende forudsætning for den danske regering.

For sandheden er, at det er et af de punkter, hvor der ikke er fuldstændig enighed. Så sent som i dag er der en artikel i New York Times, hvor Kofi Annan ser sig nødsaget til at tage den amerikanske regering i skole og sige til den amerikanske regering: Hov, hov, hov, nu må I lige styre jer lidt, I kører en krigsretorik op, som simpelt hen er upassende i forhold til det, som blev vedtaget i FN. Og som han ifølge New York Times siger, så må en militær aktion baseres på troværdige vidnesbyrd om Iraks obstruktion og ikke på flimrende undskyldninger for at gå i krig – en ganske stærk udtalelse fra FN's generalsekretær Kofi Annan, hvilket jo også skal ses i sammenhæng med, at Richard Perle er gået direkte til angreb på Hans Blix. Han siger simpelt hen, at Hans Blix er for blød, han har ikke tillid

til ham, og det vil sige, at allerede før våbeninspektørerne er gået i gang, har højststående repræsentanter for den amerikanske regering sået mistillid til våbeninspektørerne.

Jeg mener, at der allerede på det her punkt er så meget flimmer, undskyld udtrykket, i den måde, det skal håndteres på, at jeg synes, det er meget naivt i hvert fald at hævde, at nu er verdenssamfundet enig om en bestemt strategi. Det er verdenssamfundet ikke. Der blev vedtaget en resolution i enighed, det var fint nok, men der er bestemt ikke særlig enighed om, hvordan den skal fortolkes, heller ikke hvordan det vil falde ud, når nu vanskelighederne begynder at opstå.

Kl. 10.30

Vores forudsætning for denne forespørgselsdebat er, at der kommer en krig. Vi er ikke et sekund i tvivl om det. Den amerikanske regering har besluttet, at der skal være krig. Man kan i amerikanske aviser læse, som jeg sagde indledningsvis, hvordan man har lagt den militære planlægning. Infrastrukturen er ved at blive bygget op. Alt forberedes til, at man kan starte en krig i starten af 2003. Det er det, jeg synes vi skal forholde os til her i Danmark.

Jeg er godt klar over, at det ønsker regeringen ikke, for man henholder sig til, at nu har vi jo et FN-spor, vi kører ad. Men vi kommer ikke uden om at skulle forholde os til det, og jeg synes i og for sig også, det er vigtigt, at vi i demokratiet forholder os til, om vi skal støtte en sådan krig.

I Tyskland var det et meget stort tema i den tyske valgkamp, hvor den tyske befolkning forholdt sig til det, mens vi her i Danmark konstant har stukket hovedet i busken og ikke har villet forholde os til det.

Det afgørende spørgsmål, som skal stilles, er følgende: Kan personen Saddam Hussein og det irakiske regime og de frygtelige ting, de har begået, begrunde, at man indleder en krig med de voldsomme konsekvenser, det vil få for den irakiske civilbefolkning; de voldsomme konsekvenser, det vil få for hele den mellemøstlige region; de voldsomme konsekvenser, det kan få for Iraks fremtid? Det er det spørgsmål, vi skal stille os. Er krig den sidste og eneste mulighed for at komme videre i Mellemøsten?

For det andet: Er en krig mod Irak et egnet middel, hvis man skal bekæmpe den internationale terrorisme?

Jeg mærkede mig, at statsministeren sagde, at der ikke var påvist nogen sammenhæng mellem Saddam Hussein og Al-Qaeda-netværket. Det var dog altid en erkendelse. Så siger han, at man

jo aldrig kan vide, om der på et tidspunkt kan opstå en sådan forbindelse. Nej, det kan man ikke, for der er mange ting, man ikke kan vide. Der kan opstå mange forskellige ting. Al-Qaeda har netværk mange steder, og jeg kan nævne mange steder, hvor de kan tænkes at få støtte.

Men betyder det, at man skal gå i krig mod de pågældende steder? Eller rettere sagt, er en eller anden forventning om, at der på et tidspunkt kan komme en sammenhæng mellem Al-Qaeda og et regime, begrundelse nok for, at man indleder en militær aktion imod det pågældende land?

Jeg synes det ikke, og det er det grundspørgsmål, som jeg mener, at vi skal diskutere under debatten i dag.

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil også gerne indlede med at sige tak for besvarelsenerne til både statsministeren og udenrigsministeren.

Jeg synes, det er vigtigt, at der bliver lagt vægt på, at det her kører i et FN-spor, og at FN er omdrejningspunktet for den videre proces i hele Iraksituationen.

Jeg vil gerne indlede med at sige, at efter at Irak i flere år, som der også blev nævnt, siden 1998, har afvist FN's våbeninspektører adgang til landet, accepterede Saddam Hussein dette tidligere på året. Og som vi så fredag den 8. november, vedtog FN's Sikkerhedsråd efter mange ugers forhandlinger enstemmigt resolution 1441 om Irak. Og i går, onsdag, har Saddam Hussein tilsyneladende accepteret resolutionen, selv om det var under protest.

Socialdemokraterne kan med glæde konstatere, at resolution 1441 sætter en tyk streg under, at afviklingen af Iraks masseødelæggelsesvåben fortsat ligger i FN's Sikkerhedsråds regi. Vi mener, det er en sejr for verdenssamfundet og i særdeleshed for de kræfter i verden, der arbejder for en fredelig og politisk løsning på Irakkonflikten.

Kl. 10.35

Det er vi meget tilfredse med, og vi vil stærkt opfordre den danske regering til at insistere på FN som omdrejningspunkt også fremover. Også over for Bushadministrationen i USA og en eventuel amerikansk enegang uden mandat fra FN's Sikkerhedsråd.

Alternativet med krig ved vi vil få uoverskuelige konsekvenser med tab af civile og uskyldige menneskeliv, og det kan også føre til en farlig destabilisering af hele regionen.

Resolutionen fra FN's Sikkerhedsråd sætter klare krav til Irak, som i samarbejde med FN skal destruere og afvikle alle masseødelæggelsesvåben og dermed bidrage til en mere sikker og fredelig verden. Jeg synes, det er værd at understrege, at målet – med Kofi Annans ord – er at sikre en fredelig afrustning af Irak i fuld overensstemmelse med resolutionen og en bedre og mere sikker fremtid for det irakiske folk. Det er et i øvrigt hårdt prøvet irakisk folk, der har levet 23 år under Saddam Husseins brutale regime, som har gjort sig skyldig i talrige eksempler på forbrydelser mod menneskeheden og overtrædelse af menneskerettighederne.

Under de sidste 11-12 års sanktioner mod landet på grund af Iraks manglende accept af at give afkald på masseødelæggelsesvåben har Saddam Hussein som bekendt taget sin befolkning som gidsel i en propagandakrig mod Vesten. Resultatet er skræmmende for et land, der for blot 12 år siden hørte til blandt de økonomisk mest udviklede i regionen. I dag er børnedødeligheden i de Saddam Hussein-kontrollerede dele af Irak dobbelt så høj som før Golfkrigen, nøden voldsomt udbredt og elendigheden for de svageste, kvinder, børn og fattige, enorm.

Som Socialdemokrater håber vi på, at Irak nu efterlever FN's krav, så vi på et tidspunkt kan ophæve det nuværende sanktionsregime mod landet og dermed sikre den irakiske befolkning økonomisk og social udvikling, en befolkning, der som sagt er hårdt prøvet.

Vi understreger også behovet for fortsat nødhjælp. Det hørte vi desværre ikke noget om i svaret, så vi understreger behovet for fortsat nødhjælp til den irakiske befolkning ud over de 180 mio. kr., som Danmark har givet i perioden fra 1992 til 2000, og de ca. 2,5 mia. kr., EU's nødhjælpsprogram ECHO har givet i samme periode.

Vi mener endvidere, at det fortsat er meget vigtigt at støtte mindretallene i Irak, i Sydirak, men ikke mindst også selvfølgelig den kurdiske befolkning i Nordirak, der også i fremtiden vil have stærkt behov for tilstedeværelse af verdenssamfundet for at sikre deres autonomi og for at sikre en økonomisk udvikling og støtte til den del af Irak.

Må jeg afslutningsvis understrege, at det nu selvfølgelig er op til Saddam Hussein, om der bliver en fredelig udgang på Irakkrisen. Resolution 1441 opridsrer nogle klare krav for, hvad der skal gøres, og der er tidsplaner for, hvornår det skal ske.

Hvis man læser art. 13 i resolutionen om Irak, kan man se, at hvis Irak ikke opfylder sine forpligtelser, og hvis Irak bryder folkeretten, vil landet imødesee alvorlige konsekvenser. Det er selvfølgelig vigtigt, at disse alvorlige konsekvenser, der kommer, hvis landet ikke gør det, bliver drøftet og diskuteret i FN's Sikkerhedsråd, og det er det spor, der kører.

Derfor vil vi fra Socialdemokratiets side også støtte det forslag til vedtagelse, der bliver fremsat senere af Venstres ordfører.

Troels Lund Poulsen (V):

Venstre hilser med tilfredshed, at FN's Sikkerhedsråd nu har vedtaget en konsekvent kurs over for Irak og Saddam Hussein. Venstre ser det som en sejr for det internationale samarbejde og FN-systemet, at der er opnået enighed om en slagkraftig resolution om Irak. Det er glædeligt, at FN-systemet viser sig som et handlekraftigt samarbejdsforum på trods af, at Saddam Hussein i mere end et årti har forsøgt at undergrave FN's autoritet.

Nu må det stå krystalklart for diktaturet i Bagdad, at der ikke kan blive tale om nye undvigemanøvrer. Denne gang skal Irak leve op til de internationale forpligtelser og lade FN's våbeninspektører gøre deres arbejde færdigt.

Hvorfor er det så vigtigt, at FN's våbeninspektører kommer ind? Det er der flere grunde til.

Først og fremmest har vi jo allerede i dag hørt de rapporter, der er lavet om masseødelæggelsesvåbnene, og som dokumenterer, at Irak har været i besiddelse af og er i besiddelse af masseødelæggelsesvåben. Enhver ansvarlig og forstandig politisk beslutningstager må forholde sig til disse trusler. Det er på høje tid, at det internationale samfund nu sætter en stopper for den lemfældige omgang med internationale principper, som Saddam Husseins regering de sidste 10 år har været udtryk for. Irak må og skal ikke kunne slippe af sted med at udvikle og lagre masseødelæggelsesvåben.

KI. 10.40

Hvis vi lader Saddam Hussein slippe af sted med det, er vi med til at sende en skjult opfordring til andre despoter rundt om i verden om, at de også roligt kan anskaffe sig denne type våben. Derfor skal vi gribe ind.

Derfor er det også på høje tid, at FN's våbeninspektører nu får en ubetinget fri og uhindret adgang til Irak, herunder også en adgang til de præsidentielle områder. Det har Saddam Hus-

sein lovet. Lad os se, om han holder sit løfte denne gang.

Men lad mig også bruge denne anledning til at give svar på tiltale til nogle af de dele af den socialistiske opposition her i Folketinget, der gang på gang har kritiseret regeringen for at støtte USA for stærkt.

Det er en meget letkøbt og fattig holdning at være kritisk over for USA, når der hersker fred og ingen fare. Det er nemt at være antiamerikansk og sige, at USA fører deres egen krigeriske udenrigspolitik uden at tage hensyn til andre. Det er bare ikke rigtigt. Vi skal prise os lykkelige for, at en af verdens stærkeste nationer har et veludviklet demokrati. Det er et demokrati, der bygger på frihed, tolerance og retfærdighed. Det er bærende værdier både i Europa og USA.

Lad os sammen huske på, at der er flere ting, der forener os, end der skiller os. Lad mig minde om, at det var USA, der hjalp Europa med at blive befriet fra nazismen og senere også beskyttede os mod den kommunistiske trussel under den kolde krig. Derfor glæder det mig også at se, at de kræfter, der har talt for amerikansk unilateralisme, nu er kommet til kort med en bred vedtagelse omkring en FN-resolution.

Lad mig også sige til hr. Holger K. Nielsen, der i dag citerer fra New York Times, at hr. Holger K. Nielsen jo ikke citerer helt korrekt fra New York Times. For Kofi Annan nævner jo også, at det er vigtigt, at der er én nation, der bliver ved med at fastholde presset på Irak. Det fremgik jo ikke af den tale, som hr. Holger K. Nielsen fremførte fra Folketingets talerstol.

Lad mig til sidst på baggrund af Venstre, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget bekræfter sin vedtagelse V 64 af 20. marts 2001.

Folketinget hilser det videre velkomment, at Sikkerhedsrådet den 8. november 2002 har vedtaget en ny og skærpet resolution, hvori Irak på det kraftigste opfordres til at efterleve sine forpligtelser vedrørende eliminering af masseødelæggelsesvåben og til at samarbejde fuldt ud med FN's våbeninspektører.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 15).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Hr. Keld Albrechtsen har meldt sig med en kort bemærkning, og det samme har hr. Jeppe Kofod og hr. Holger K. Nielsen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu kommer hr. Troels Lund Poulsen jo med et voldsomt udfald mod venstrefløj, og det skyldes selvfølgelig det enkle forhold, at vi meget kraftigt har kritiseret de amerikanske krigsforberedelser, som jo foregår i dette minut. Derfor vil jeg godt spørge: Det forslag til vedtagelse, som hr. Troels Lund Poulsen nu har fremsat på vegne af regeringen, Socialdemokratiet og andre, indeholder det en stillingtagen til risikoen for, at USA iværksætter en krig?

Jeg synes, det er en afgørende mangel ved det forslag til vedtagelse, der ligger, at det ikke forholder sig til det mest afgørende problem i den her sag, nemlig risikoen for at den kommer ud af kontrol, og det hele ender med en krig, som kan føre til en regulær katastrofe, ikke bare i Mellemøsten, men for verden som helhed.

Det synes jeg er en afgørende mangel, så man burde ikke komme med alle mulige udfald mod venstrefløj, som faktisk arbejder energisk på at undgå en krig. Jeg vil bede om at få konkret svar på det helt afgørende spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg må sige, at jeg studsede en anelse over hr. Troels Lund Poulsens tale, specielt når man omtaler den såkaldte antiamerikanisme, hvor hr. Troels Lund Poulsen bagefter går ind i en argumentation for, hvad USA har gjort gennem tiden; det er mange gode ting, som vi vel hurtigt kan blive enige om. Men skal jeg forstå det sådan, at det ikke er tilladt at sætte spørgsmålstegn ved nogle af de doktriner og den politik, som Bushadministrationen står for?

KI. 10.45

Der har jeg bare ét spørgsmål til hr. Troels Lund Poulsen: Bekymrer det ikke også hr. Troels Lund Poulsen, at en af Bushdoktrinerne går på, at man kan indlede såkaldte forebyggende krige mod et land, hvor det er meget uklart, hvorvidt der er tale om et FN-mandat? Det er jo det, som har været diskussionen. Er det ikke tilladt i den sammenhæng at kritisere Bushadministratio-

nen og nogle af de kræfter i administrationen, der har det synspunkt på verden? For det vil være undergravende for hele folkeretten, hvis de får magt, som de har agt.

Det synes jeg at jeg gerne vil spørge Venstres ordfører om, for det lød, som om det bare var sådan en fuldstændig hundrede procent lovprisning af Bushadministrationen, og det synes jeg der er grund til at være bekymret over.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Troels Lund Poulsen hævdede, at jeg citerede forkert fra den pågældende artikel i New York Times. Nu er det jo en lang artikel, og jeg har siddet og læst den igennem igen, men jeg må sige, at det ikke var muligt for mig at finde den der lovprisning af Bush. Men hvis hr. Troels Lund Poulsen kan, så må han da vise mig den.

Sandheden er – og det er interessant, synes jeg – at der er en stor artikel i New York Times i dag, hvor Kofi Annan i meget bekymrede vendinger siger, at nu skal USA passe på, og det er bl.a. ud fra at kunne fastholde enigheden i FN. For der er ikke den helt klare enighed, som man vil gøre det til. Der er forskellige fortolkninger af det.

Så vil jeg igen spørge partiet Venstre: Deler Venstre den kritik af Hans Blix, som Richard Perle er kommet med, hvor en af høgene i den amerikanske administration går direkte ud og sætter spørgsmålstegn ved kompetencen og evnerne hos lederen af FN's våbeninspektører? Hvorfor gør de det? Fordi man må regne med, at USA nu bruger alle midler for at få den krig, de vil have. Og hvis nu Hans Blix måske er for blød og ikke kommer tilbage med det resultat, de regner med, vil de have muligheden for allerede nu at diskreditere ham.

Men jeg vil godt høre, om partiet Venstre, som jo er Danmarks regeringsparti i øjeblikket, kan dele Richard Perles kritik af Hans Blix?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg vil gerne starte med at sige til hr. Keld Albrechtsen i forbindelse med udfaldet mod den såkaldte venstrefløj, at det, jeg nævnte, var, at jeg synes, det er meget vigtigt, at man også anerkender, at USA har støttet op om at skabe fundamentet for at få en resolution i Sikkerhedsrådet, som er bred, og dermed har bortvist de bekymringer, der har været i offentligheden og hos bestemte partier om, at USA ville gå alene i en ak-

tion mod Irak. Det er ikke sket. Det er det, jeg har glædet mig over fra Folketingets talerstol i dag. Jeg synes, der er god grund til at fastslå, at USA har valgt samarbejdets kurs, har valgt at samarbejde med Sikkerhedsrådet og med FN-systemet, og det synes jeg der er al mulig grund til at rose USA for i dag.

For så vidt angår hr. Jeppe Kofods bemærkning, om man ikke må være kritisk over for USA, vil jeg sige: Jo, jeg synes, der er god grund til at være kritisk over for alle lande i verden. Der er også ting i USA, som jeg synes man skal være kritisk over for, ting, som kan være anderledes.

I forhold til den såkaldte Bushdoktrin er det jo ikke den, der er til debat her i dag i Folketingssalen. Det, der er til debat i dag, er Irakresolutionen. Der vil jeg sige, at jeg synes, det er meget, meget vigtigt, og det er vigtigt for Venstre at understrege, at det er FN-mandatet, som skal gælde i forhold til en aktion mod Irak. Det er den kurs, der er lagt. Det, vi afventer, og det, der skal ske, er, at våbeninspektørerne skal ind.

Det er også det, som jeg vil sige til hr. Holger K. Nielsen. Nu er det altså vigtigt, at FN's våbeninspektører får en uhindret adgang til at kontrollere, hvad der er i Irak. Er der noget, eller er der ikke noget? Der er jo gentagne forlyden-der om, at der er noget at komme efter. Men nu må man jo få det afklaret, og så venter vi selvfølgelig på at få den afklaring, inden vi skal tage stilling til det ene og det andet. Men nu skal FN's våbeninspektører ind. Det er glædeligt. Det skal vi glæde os over. Det har vi kæmpet for i lang tid, og nu sker det.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen jeg synes simpelt hen ikke, hr. Troels Lund Poulsen besvarer mit spørgsmål. Det, jeg ønsker at få at vide, er, hvordan det forslag til vedtagelse, der ligger på bordet, skal tolkes i forhold til USA's politik.

Kl. 10.50

Vi ved jo, at USA allerede på forhånd har meldt sin mistillid til våbeninspektørerne. Vi må forvente, at USA vil gøre, hvad de kan for at sabotere et resultat, som vil kunne føre til en fredelig løsning, for vi ved, at USA i øjeblikket er ved at bygge styrkerne op og gøre dem klar til en krig.

Der synes jeg ikke, forslaget til vedtagelse overhovedet forholder sig til, om Danmark skal støtte et sådant krigsprojekt, eller om Danmark

skal gøre alt, hvad vi overhovedet kan for at undgå, at det fører til en krig. Det synes jeg er det afgørende spørgsmål i den her debat, og det synes jeg ikke, det er tilfredsstillende, at man så lægger et forslag til vedtagelse på bordet, som intet siger om det afgørende spørgsmål: Krig eller fred?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Nu er hr. Troels Lund Poulsen jo en ung mand, men jeg må indrømme, at han altså taler som en gammel politiker, der har siddet herinde i mange, mange år, det må jeg altså tilstå. Han taler jo fuldstændig udenom.

Jeg stiller et meget kontant spørgsmål: Hvordan forholder Venstre sig til Richard Perles direkte angreb på Hans Blix? Kan jeg ikke godt få et svar på det spørgsmål?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Først til hr. Keld Albrechtsen, der igen forsøger at diskutere, hvorvidt man skal have en krig mod Irak eller ej: Jeg vil prøve at gøre det klart for hr. Keld Albrechtsen, at i den FN-resolution, der er vedtaget, og som jeg gentagne gange her fra Folketingets talerstol har udtrykt mig med tilfredshed om, er der jo nogle klare milestones, som gør, at det ikke på nuværende tidspunkt skal diskuteres, om man skal føre en krig mod Irak. Det er soleklart.

Hvis man læser den FN-resolution, er der nogle klare ting, som Irak skal opfylde, og det er jo det, som kommer til at ske, fordi Saddam Hussein jo har sagt i går, at han nu ønsker, at FN's våbeninspektører får adgang. Så må vi jo se, om det lader sig gøre. Jeg kan af gode grunde ikke stå og sige i dag, om det sker eller ej, og det er jeg også glad for at jeg ikke skal tage stilling til i dag.

Først vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, der bruger det meget smarte kneb at blive ved med at stille et spørgsmål og så sige, at jeg ikke svarer på det, i forbindelse med den meget omtalte debat fra New York Times i dag: Ja, det er ganske rigtigt en meget lang artikel. Men i bunden af artiklen – jeg ved ikke, om det er derfor, du ikke nåede derned ...

Formanden:

Man bruger ikke direkte tiltale.

Troels Lund Poulsen (V):

... men i bunden af artiklen, vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, står der jo klart, at det er vigtigt – og det siger Kofi Annan – at én stormagt bevarer presset på styret i Bagdad. »One has to maintain the pressure«, siger Annan. Oversat til dansk: Der er én stormagt, der skal bevare presset. Og det synes jeg er vigtigt at slå fast.

I forhold til hvorvidt vi fra Venstres side er enige i Richard Perles kritik, vil jeg sige: Nu skal FN's våbeninspektører ind, og det er det, der sker.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil først takke hr. Troels Lund Poulsen for svaret før, hvor jeg forstod, at det er i orden at være kritisk over for Bushadministrationen. For det var ikke det, der fremgik af Venstres ordførers tale, tværtimod var det jo sådan en lalleglad holdning til, at Bushadministrationen har ret i ét og alt.

Hvad her det med den her debat at gøre? Jo, de her doktriner, som Bush står for, har selvfølgelig noget med den her debat at gøre. Hvis det var sådan, at amerikanerne valgte at gå enegang i en forebyggende krig mod Irak uden om FN, ville det have alvorlige konsekvenser for hele verdenssamfundets lov og orden. Og det er det, der er vigtigt at understrege.

Derfor må man vel også have lov til at være kritisk over for de røster i Bushadministrationen, som faktisk ind imellem i taler har tilkendegivet de holdninger her. Det synes jeg er vigtigt, og det er også det, jeg vil høre Venstres holdning til. Er det sådan, at det er tilladt at være kritisk over for de nye doktriner og de konsekvenser, det kan have for verdensfreden og sikkerheden?

Kl. 10.55

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Man må konstatere, at hr. Troels Lund Poulsen ikke vil besvare de spørgsmål, vi stiller.

Det, der jo er den ene side af sagen – og det er der jo enighed om, og det er også det, FN's generalsekretær understreger – er, at selvfølgelig skal der være et pres på, at våbeninspektørerne får lov til at arbejde. Men dermed mener generalsekretæren jo ikke, at der skal trues med krig. Det er den ene side af sagen.

Den anden side af sagen er, at USA også skal forhindres i at gøre arbejdet umuligt. USA har på forhånd udtrykt sin mistillid til våbeninspek-

tørerne, og alle ved, at de vil gøre alt for at mis-kreditere et hvilket som helst resultat, som våbeninspektørerne kommer med, og som ikke passer ind i USA's krigsforberedelser.

Derfor bør en vedtagelse her i Folketinget, hvis den skal have mening i den nuværende situation, i hvert fald hvis den skal gå ud på at bevare freden, også rettes i forhold til, at Danmark bør gøre en indsats for at holde USA væk fra ethvert forsøg på at sabotere den undersøgelse, der nu foregår. Der skal hverken Saddam Hussein eller USA kaste grus i maskineriet.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Jeppe Kofod med hensyn til spørgsmålet vedrørende Bushdoktrinen og om, hvorvidt man må være kritisk over for den: Ja, det må Socialdemokratiet gerne. Jeg har ingen problemer med, at Socialdemokratiet kunne være kritisk over for den såkaldte Bushdoktrin. Men det er ikke Bushdoktrinen, vi diskuterer her i dag i Folketinget. Det, vi diskuterer, er, hvorvidt man skal efterleve den FN-resolution, der er vedtaget i forhold til Irak. Og der synes jeg, det er meget vigtigt at slå fast igen: Det er ikke en krig, der bliver diskuteret i Folketingssa-len i dag.

Til hr. Keld Albrechtsen: Jeg forstår ikke, hvad problemet er. Først og fremmest var det et problem, at USA ville gå alene. Det er det, der har været bekymringen. Det var det, jeg nævnte i min ordførertale er gjort til skamme. Når det er blevet gjort til skamme, så er problemet nu ifølge nr. Keld Albrechtsen, at man har en bred FN-resolution vedtaget i Sikkerhedsrådet enstemmigt, hvor det så ifølge hr. Keld Albrechtsen nu er et problem, at USA forsøger at sabotere den.

Jeg vil sige til hr. Keld Albrechtsen, at jeg glæder mig meget over, at der er skabt en enighed, og at der er skabt en enighed med et FN-mandat. Det er det, der har været den klare europæiske linje hele vejen igennem. Og jeg synes også, der er grund til at anerkende, at USA valgte at tage den brede linje, FN-linjen, og ikke ene-gangslinjen, som visse partier i Folketinget havde frygtet. Og det er den frygt, der i dag er blevet gjort til skamme.

Formanden:

Hr. Søren Krarup som ordfører.

Søren Krarup (DF):

Da Adolf Hitler den 30. januar 1933 havde overtaget magten i Tyskland, vakte det bekymring i Polen. Og Polens leder, marskal Pilsudski, opfordrede Frankrig til at deltage i en aktion imod Tyskland, der kunne sætte Hitler ud af spillet. Frankrig svarede nej, og så måtte Polen og Pilsudski søge at sikre sig mod Tyskland ved i 1934 at indgå en ikkeangrebspagt med Hitler, en ordning, der som bekendt ikke forhindrede Hitler i at angribe Polen den 1. september 1939 og sammen med Sovjetunionen at udslette Polen som stat. Havde Pilsudski ikke ret i 1933?

Ville der ikke have været tale om en præventiv krig, der kunne have sikret freden og stabiliteten i Europa? Kunne verden ikke være blevet forskånet for utallige rædsler, hvis Frankrig i 1933 havde vist samme mod og beslutsomhed som Polen? Vi må jo svare ja til alle tre spørgsmål.

Men på den anden side kan heller ingen være i tvivl om, hvordan et fransk-polsk angreb på Hitlertyskland i 1933 var blevet udlagt: en frygtelig krænkelse af Europas fred, en aggressiv voldshandling, som Folkeforbundet måtte tage afstand fra, en uprovokeret krig, for hvilken samtiden ikke kunne finde nogen undskyldning.

Sådan ville reaktionerne have været. Og der havde ikke været den erfaring, vi har, som kunne have sat aktionen ind i dens rette sammenhæng. Polen ville have været skyldig og Hitler uskyldig i 1933.

Kl. 11.00

Det forekommer mig, at dette historiske fortilfælde har relation til USA's og den vestlige verdens forhold til Irak. Det siges dermed, at der kan være situationer, hvor krig er den bedste vej til at sikre freden.

Jeg er ikke nogen ynder af USA's ideologisk moralske attitude, som den ofte viser sig i en umoden mission for menneskerettighederne. Jeg er ikke nogen ven af et moralistisk forhold til omverdenen, hvor man opdeler denne i onde og gode og udnævner sin fjende til at være ondskabens ikon. Jeg kunne ofte have lyst til at lægge mere nøgternhed, virkelighedssans og skånsomhed ind i USA's verdensforbedrende udenrigspolitik.

På den anden side er USA den vestlige civilisations og friheds opretholder og forsvarer. Og over for en diktator, der efter alt at dømme er villig til at bruge alle midler og overtræde alle regler for at skaffe sig udryddelsesvåben, er der

efter vores mening ikke noget at være i tvivl om. Hvis diktatoren ikke vil acceptere omverdenens krav om sikkerhed imod udryddelsesvåben af den uhyggeligste art, så er det acceptabelt, ja, legitimt, at omverdenen – og det vil i situationen sige USA – anvender magt for at sikre freden.

I konflikten imellem Vesten og Saddam Hussein har Danmark kun ét sted at stå, og det er naturligvis på Vestens side. Vi kan håbe, at en krig kan undgås, men vi kan med et blik på Europas historie i det 20. århundrede ikke lukke øjnene for, at en begrænset krig somme tider er den bedste måde at undgå ubegrænsede ulykker på.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes sådan set, det var nogle interessante betragtninger, hr. Søren Krarup havde omkring moral og udenrigspolitik, ikke mindst, når man diskuterer forholdet til Saddam Hussein og den dæmonisering af Saddam Hussein, som jo er grundlaget for hele denne diskussion.

Sandheden er, at Saddam Hussein jo er næret og vokset op ved USA's bryst. Da USA havde brug for Irak, da Iran var hovedfjenden, brugte man helt skruppelløst Saddam Hussein i det formål, lige så vel som man har brugt Osama bin Laden i det formål.

I øjeblikket er der i den internationale koalition adskillige stater med, der til enhver tid ville falde igennem enhver prøvelse på demokrati og menneskerettigheder: Saudi-Arabien, et brutalt regime, som er USA's vigtigste allierede i Mellemøsten.

Så når nu hr. Søren Krarup siger, at vi skal stå på Vestens side, vil jeg godt spørge hr. Søren Krarup: Hvad er så det politiske grundlag for at vælge den side? Hvordan kan det sættes i sammenhæng med den dobbeltmoral, som jo i allerhøjeste grad præger den amerikanske udenrigspolitik?

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Jeg er kommet ind på at citere historiske forløb, og jeg får i forbindelse med hr. Holger K. Niensens spørgsmål lyst til at citere Winston Churchills ord i det engelske parlament den 22. juni 1941, da Hitler klart angreb Rusland, og hvor Churchill sagde:

Hvis Hitler angriber helvede, så vil jeg lægge et godt ord ind for djævelen.

Det er jo altså det, sagen drejer sig om. Det er meget smukt at tale om dobbeltmoral og den slags ting. Naturligvis har USA i en situation, hvor man er i konflikt med Iran støttet Irans fjende, Irak, fuldstændig som man jo i den russisk-afghanske strid støttede de muhajedinere i Afghanistan, som nu har udviklet sig til den store trussel.

Kl. 11.05

Sådan er jo denne verdens vilkår, at man for at bekæmpe en fjende kan være nødt til at støtte en, som i virkeligheden også viser sig at blive en fjende. Anderledes er det ikke, og derfor synes jeg ikke, det er rigtigt at sige, at USA selv bærer skylden for Saddam Hussein.

Jeg er villig til at give hr. Holger K. Nielsen ret i, at man aldrig skal dæmonisere i politik, for politik er denne verdens vilkår, og her er dæmonisering ikke på sin plads. Men det er jo heller ikke det, der er tale om.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg er enig i, at man skal passe på med at dæmonisere, men er det ikke det, der præcis er sket her?

Vi havde for nylig et møde med Scott Ritter, tidligere våbeninspektør, og i den internationale diskussion er der faktisk enighed om, at Saddam Hussein i dag er betydelig svagere, end han var, da USA støttede ham.

Han er en bandit, han er en tyrann, han har undertrykt og gasset kurderne i det nordlige Irak. Det er ikke det, men det, som undrer mig, er, at når man ser på denne verden, som er så fuld af despoter, diktatorer, regimer, der laver krig mod deres omgivelser – se på Afrika, se på Asien, se på Rusland, der laver folkemord i Tjetjenien; man omfavner Putin, som jeg så statsministeren gøre forleden dag – hvor sammenhængen er i det.

Derfor vil jeg godt spørge hr. Søren Krarup: Kunne hr. Søren Krarup ikke få den tanke, at det her handler om olie? Det handler om, at USA har brug for at få nogle venligsindede regimer i Mellemøsten, der kan sikre billige olieforsyninger for den amerikanske økonomi?

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Må jeg lige begynde med at sige, at jeg er aldeles uenig med hr. Holger K. Nielsen i hans opfattelse af Rusland-Tjetjenien-forholdet. Det er aldeles

ikke, som han giver udtryk for. Det forholder sig ganske anderledes. Men det er nu en biting.

Jeg var også selv til stede ved den konference, hedder det vist, hvor hr. Scott Ritter talte, og jeg forbløffedes over den totale omvendelse, der var sket, og jeg beklager meget, at jeg ikke nåede at få tid til at spørge ham, hvad der egentlig lå bag, for den absolutte omvendelse, der havde fundet sted, virkede faktisk utroværdig på mig.

I hvert tilfælde vil jeg sige, at Saddam Hussein da sikkert selvfølgelig kun er en blandt flere diktatorer, men han er altså en, der i øjeblikket sidder i en central rolle med mulighed for at for så vidt sætte hele Mellemøsten i brand ved hjælp af de uhyggelige våben, han er ved at udvikle. I den situation, som er kontant og konkret, synes jeg, det er og bliver den vestlige verdens opgave som den egentlige magtfaktor, i hvert fald i den region, at sørge for, at han ikke løber løbsk.

Formanden:

Fru Gitte Seeberg som ordfører.

Gitte Seeberg (KF):

Sagen og forespørgslerne her i dag om Irak må siges at være højaktuelle. Det er derfor også en fin anledning til, at vi nu igen får lejlighed til at debattere spørgsmålet om Irak og dets masseødelæggelsesvåben og om, hvordan vi fra dansk side skal håndtere Iraks modvilje til at samarbejde.

I sidste uge havde vi en høring i Folketingets Udenrigspolitiske Nævn og Forsvarsudvalget, hvor vi hørte eksperternes bud på den aktuelle og den fremtidige situation i Irak. Jeg tror faktisk, vi alle sammen blev klogere.

Meget har ændret sig de seneste måneder. Fra at USA mere end antydede, at man var parat til militær enegang mod Irak, er der nu i fredags vedtaget en resolution med opbakning fra alle Sikkerhedsrådets 15 medlemmer.

Vi er også meget tilfredse med, at det nu er FN-sporet, der følges, men tror næppe, at det ville være lykkedes, hvis ikke USA havde presset så hårdt på.

Det er også klart, at det, at Den Arabiske Liga på sit møde sidste weekend valgte at støtte op om Sikkerhedsrådets resolution, også støtter sagen i international sammenhæng.

Med andre ord: Verden tager truslen fra Irak alvorligt. Vi står sammen om kravet om, at Irak skal opgive sine masseødelæggelsesvåben.

Det irakiske parlament sagde nej til resolution 1441. Ingen stemte imod denne beslutning. Ironisk nok er det Saddam Hussein, der nu personligt sammen med sine rådgivere har besluttet at sige ja, selv om det er, som vi har hørt, under protest. Men det er godt, at han har sagt ja. Derved er en eventuel krig rykket længere væk, om end det stadig væk kan være aktuelt. Alt dette beror nu på Irak selv.

FN's våbeninspektører skal have uhindret adgang til alle steder i Irak. Det er den første betingelse. Det må nu komme an på en prøve, om regimet vil samarbejde med våbeninspektørerne.

I årevis har Iraks leder omgæet og løbet om hjørner med hele verden. Man har modarbejdet alle aftaler, man selv har indgået. Alle anstrengelser for at få Saddam Hussein til at samarbejde har været forgæves, og det er det, Irak nu må forstå.

Der er ingen vej tilbage. Våbeninspektørerne skal have uhindret adgang alle steder i Irak i forsøget på at kortlægge Iraks besiddelser af kemiske våben, men ikke mindst også af faciliteter, som udvikler atomvåben, for meget tyder jo på, at Irak inden for ganske få år vil være i stand til at producere atomvåben.

Saddam Hussein er en særdeles farlig mand. Ikke kun er han i stand til at producere masseødelæggelsesvåben, men han er også i stand og har vilje til at bruge dem. Det beviser det forfærdelige kemiske angreb på den kurdiske befolkning i Irak med al tydelighed. Ligeledes har Kuwait og Iran fået aggressionen at føle. Vi har med en mand at gøre, som ingen våben skyer, og som hensynsløst udnytter sin egen befolkning. FN's program om mad for olie har ikke resulteret i nogen som helst fremgang for den irakiske befolkning.

I Det Konservative Folkeparti følger vi situationen nøje. Sagen skal drøftes i Sikkerhedsrådet, før eventuelle militære eller andre skridt vil blive taget i anvendelse, i det tilfælde Irak viser sig ikke at ville efterleve resolutionen. Foreløbig håber jeg og Det Konservative Folkeparti på, at Saddam Hussein bøjer sig, og der derfor ikke skal tages yderligere skridt.

Hvordan og hvornår og med hvem eventuelle militære skridt skal tages, vil jeg ikke i dag tage stilling til. Blot vil jeg konstatere, at verden naturligvis ikke kan se passivt til, hvis Irak vælger at ignorere resolutionen, men det spørgsmål må vi så drøfte, hvis og når det skulle blive aktuelt. Dermed er jeg helt enig med både statsministeren og udenrigsministeren.

Det Konservative Folkeparti slutter naturligvis op om det forslag til vedtagelse, vi selv er medforslagsstiller til.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne takke statsministeren og udenrigsministeren for redegørelserne, som jeg tror udmærket udtrykker synspunkterne hos et bredt flertal her i salen.

Hr. Holger K. Nielsen sagde, at det rigtige spørgsmål at stille her i dag var: Er krig en velegnet metode over for Irak? Jeg er ikke enig med hr. Holger K. Nielsen i, at det er det centrale spørgsmål. De rigtige spørgsmål i dag at stille er, som statsministeren også gjorde det klart i sin tale: Hvordan lægger FN's medlemslande, herunder Danmark, maksimalt pres på Irak? Hvordan kan man få Saddam Hussein til at give freden en chance? Det er jo ikke noget, han har for vane. Han har en chance nu og dermed en chance også for at få lidt mere stabilitet i regionen og i Mellemøsten.

For Det Radikale Venstre er det i denne sag fantastisk vigtigt at fastholde Sikkerhedsrådets centrale opgave og ansvar. Det er Sikkerhedsrådet, der i henhold til FN-pagten har ansvar og også magtbeføjelserne til at sikre opretholdelsen af international fred og sikkerhed.

Og for et land som Danmark med vores traditionelle ønsker om at styrke FN er det i denne situation helt centralt at bakke op om Sikkerhedsrådets vedtagelse her og at sikre Sikkerhedsrådets centrale rolle også i fortsættelsen. Det er for os det centrale i sagen. Det er det bedste håb om at få en mere fredelig udvikling i Irak og andre steder.

Sikkerhedsrådet kan ved at håndtere denne sag rigtigt øge sin autoritet over for verdens mange konflikter, og det ville være da en lykkelig sidegevinst.

Kl. 11.15

Vi har jo diskuteret igennem nogen tid, om den amerikanske regering ville handle unilateralt i denne sag. Den har jo gjort det på nogle områder og er blevet kritiseret for det, og jeg synes også med rette.

Men vi kan altså konstatere, at i denne sag har USA indtil nu valgt den multilaterale vej, og det betyder, at krig ikke er uundgåelig. Hvis Irak følger Sikkerhedsrådets anvisninger, er krigen ikke uundgåelig, og derfor skal der lægges det maksimale pres på Saddam Hussein og Irak for til punkt og prikke at følge FN's Sikkerhedsråds vedtagelser.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes desværre, at det lykkes hr. Niels Helveg Petersen, som jo ellers er ordfører for et parti, der altid har betragtet krigen som et absolut onde, og som tilhører en antimilitaristisk tradition, i sit indlæg at undvige det spørgsmål, som jo må være det, der optager og bekymrer alle dem, der beskæftiger sig med denne her sag, nemlig først og fremmest risikoen for, at der udbryder en krig i Mellemøsten, hvis konsekvenser kan vise sig at være fuldstændig uoverskuelige.

I den sag er hr. Niels Helveg Petersen og jeg desværre åbenbart uenige, selv om vi ofte har mange fælles udenrigspolitiske bedømmelser. Men vi mener altså i Enhedslisten, at det, der for alt i verden skal undgås i denne sag, er, at der iværksættes en krig, som kan føre til, at hele Mellemøsten bliver sat i brand. Det kræver jo ikke meget fantasi at forestille sig, hvordan en eventuel krig f.eks. kan sprede sig i området, måske føre til fundamentalistiske magtovertagelser, måske føre til en krig i Palæstina. Hvem ved, hvad det kan føre til af ulykker, sætte olien i brand, osv. Det er desværre meget nemt at opregne de hvad risikomomenter, der vil være i forbindelse med sådan en krig.

Derfor er sådan en krig ikke en løsning, og derfor må den undgås. Den skal selvfølgelig undgås på en sådan måde, at Saddam Husseins undertrykkelse af befolkningen bringes til ophør, og at hans eventuelle udvikling af masseødelæggelsesvåben også bringes til ophør, ligesom f.eks. Nordkoreas eventuelle udvikling af atomvåbenslagstyrke også skal bringes til ophør. Men med hensyn til spørgsmålet om Nordkorea er der ingen, ikke engang præsident Bush, der forestiller sig, at det spørgsmål løses ved hjælp af en krig.

Det bringer det afgørende spørgsmål ind: Hvorfor mener præsident Bush lige nøjagtig i tilfældet med Irak, at løsningen er en krig, og ikke i tilfældet med Nordkorea? Jamen det er meget enkelt. Det er på grund af olien. Det er olien, der styrer USA's politik i denne her sag. Man vil sikre sig kontrollen med de meget, meget store oliereserver, som er i området.

Efter min opfattelse bør Danmark naturligvis presse på, for at våbeninspektørerne får fri adgang, der er ingen uenighed her. Vi kræver også, ligesom alle andre partier i denne her sal, at Saddam Hussein skal respektere det internationale retssamfunds beslutninger. Det, vi til gengæld klandrer regeringen og forslagsstillerne til den vedtagelse, der ligger, er, at de samtidig begår en

undladelsessynd af dimensioner, idet de lukker øjnene for risikoen for en krig, som USA jo helt åbenlyst planlægger.

En krig, som USA helt åbenlyst forsøger at skabe det politiske grundlag for ved på forhånd at miskreditere våbeninspektørerne og så tvivl om våbeninspektørernes leder og ved på den måde at bygge op til, at hvis ikke FN-missionen når til den konklusionen, som USA på forhånd så at sige har bestilt, vil USA dermed lægge op til at tage sin egen beslutning.

Det skal efter Enhedslistens opfattelse forhindres, og det burde være dansk politik, det burde også være hr. Niels Helveg Petersens politik, at dér skal Danmark også kaste sine kræfter ind for at forhindre, at det sker.

Kl. 11.20

Jeg prøvede at få Venstres ordfører til at besvare dette afgørende spørgsmål, og det vil han ikke forholde sig til, så nu prøver jeg at stille det samme spørgsmål til hr. Niels Helveg Petersen. Jeg tror dog, at han vil gå ind og forholde sig til det, det håber jeg i hvert fald. Hermed får han i hvert fald muligheden.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Ja, hr. Keld Albrechtsen kender ikke Det Radikale Venstre særlig godt.

Det Radikale Venstre har altid siden FN's dannelse været den stærkeste fortalere for at forøge FN's rolle, styrke FN's autoritet. Det gælder også Sikkerhedsrådet, som jo i henhold til FN-pagten har ansvaret for opretholdelse af fred og sikkerhed og jo også har mulighed for at tage militære skridt. Det er en del af Sikkerhedsrådets rolle, at Sikkerhedsrådet kan det, og den rolle støtter også Det Radikale Venstre, fordi vi finder, at en styrkelse af Sikkerhedsrådets rolle er den bedste løsning til at sikre fred og sikkerhed.

Derfor var det jo også så forfærdeligt for FN under den kolde krig, at Sikkerhedsrådets virksomhed gang på gang blev bremset af, at de permanente medlemmer ikke kunne blive enige. Når de permanente medlemmer derfor kan blive enige som i denne sag, så fortjener det vores helhjertede støtte. Jeg håber, krig kan undgås, og det kan det også, hvis Saddam Hussein følger FN's Sikkerhedsråd.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu lægger jeg mærke til, at heller ikke hr. Niels Helveg Petersen vil besvare mit spørgsmål. Jeg ved faktisk godt, at det er Det Radikale Venstres politik, at den internationale retsorden, baseret på FN-pagten og Sikkerhedsrådet osv., skal respekteres og styrkes. Det er Enhedslisten jo i øvrigt fuldstændig med Det Radikale Venstre i.

Men det betyder jo ikke, at man dermed er forpligtet til at støtte, at der på et tidspunkt vedtages ukloge beslutninger i FN's Sikkerhedsråd. Det betyder, at man skal kaste sig ind i debatten for at påvirke beslutningerne i den retning, man gerne vil have inden for den retsorden, og det er dét, mit spørgsmål er: Skal Danmark arbejde aktivt i FN for, at vi undgår at komme i den situation, at der bliver truffet beslutning om en krig?

Det er det afgørende spørgsmål efter min opfattelse, men naturligvis med fuld respekt for FN-pagtens regler og den retsorden, som hr. Niels Helveg Petersen og jeg er fuldstændig enige om at vi skal arbejde på at styrke.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hr. Keld Albrechtsen beskæftiger sig med den situation, der måtte opstå, hvis ikke Saddam Hussein retter sig efter Sikkerhedsrådet. Det er efter min mening ikke det, det handler om i dag. I dag handler det om maksimalt pres for, at Sikkerhedsrådets vedtagelser følges op i praksis af Saddam Hussein og hans regering.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Dér mener jeg så, at hr. Niels Helveg Petersen optræder naivt. Hvis hr. Niels Helveg Petersen tror, at den amerikanske regering på forhånd er indstillet på at acceptere den rapport, våbeninspektørerne kommer tilbage med, så tror jeg, at hr. Niels Helveg Petersen må indstille sig på, at han kommer ud for en skuffelse.

Kl. 11.25

Alt tyder jo på, at USA på forhånd har lagt et forløb til rette, hvor man vil ende med at konkludere, at det her duer ikke, og derfor må man gå i krig, og hvis man ikke allerede nu aktivt går ind og hele tiden i forhold til USA presser på for at undgå, at det bliver den konklusion, der bliver truffet, så bliver krigen uundgåelig. Så kommer den, fordi vi sad på hænderne og var passive og ikke i tide forudså, hvad der skulle gøres.

Der mener jeg så, at hr. Niels Helveg Petersen er rigelig naiv i den her sag.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Denne stædige radikale fastholdelse af FN's og Sikkerhedsrådets centrale rolle har af mange været anset for at være naiv. Men når Sikkerhedsrådet lever op til sin rolle, så gælder det om, at vi støtter op om det. Hvis alle anlagde hr. Keld Albrechtsens synspunkt og brugte denne anledning, sikkerhedsrådsvedtagelsen, til at understrege, at i øvrigt kunne det ikke komme på tale at anvende militære magtmidler for Sikkerhedsrådet, som ellers er indeholdt i FN-pagten, så lettede man presset på Saddam Hussein, og det ønsker vi i hvert fald under ingen omstændigheder at medvirke til.

Jann Sjørnsen (KRF):

Indledningsvis vil jeg godt takke både stats- og udenrigsministeren for deres besvarelse af de to forespørgsler. Jeg synes faktisk, at den linje, som begge ministre lagde for dagen og den klare understregning af, at både Danmark og EU i den her sag har fulgt FN-sporet, har været rigtig, og det har også været fremført her i debatten i dag med fast stemme. Det vil jeg godt kvittere for.

Det er klart, at situationen omkring Irak længe har været fastlåst, og det er jo helt uholdbart i lyset af de beslutninger, som verdenssamfundet har taget gennem FN og FN's Sikkerhedsråd. Jeg vil godt understrege, at for Kristeligt Folkeparti bliver debatten om Irak og opfyldelsen af FN's Sikkerhedsråds resolutioner en sag, som vi må behandle med største alvor. Saddam Hussein har længe leget kispus med verdenssamfundet, og vi ser altså ikke på ham som en eller anden sølle stakkel, der har fået alle på nakken, og vi derfor skal tøve med at kræve, at de betingelser, som er opstillet, bliver opfyldt.

Saddam Hussein og Irak besidder efter alt at dømme våben, som er en trussel, ikke bare mod nærområdet, men mod verdensfreden i et bredere perspektiv. Derudover mener jeg også, at vi af hensyn til den måde, det irakiske folk bliver behandlet på, også bliver nødt til at sige, at vi ikke bare kan se gennem fingre med de overtrædelser af international lov og orden, som Irak har gjort sig skyldig i.

Det, som jo har afstedkommet forespørgslerne i dag, og også, synes jeg, med rette, er selvfølgelig, at USA, i denne her debat omkring Irak og hvad der skulle ske, flere gange har hævet stem-

men og vel nærmest har truet med at gå ene-gang, tage sagen i egen hånd. Det har vi fra Kristeligt Folkepartis side advaret kraftigt imod. Uanset hvor ivrig man kan være for at finde løsninger på spørgsmål, uanset at vi også har været fortørnede og fortvivlede over, at Irak ikke har levet op til FN's Sikkerhedsråds resolutioner, og at våbeninspektørerne ikke har kunnet få fri og uhindret adgang til Irak, kan det ikke afstedkomme, at et enkelt land som USA tager international lov og orden i egen hånd.

Hvis alle lande gjorde det, ville der snart ikke være noget tilbage af folkeretten, så ville der snart ikke være noget tilbage af international lov og orden. Derfor er det ekstremt vigtigt, at det er lykkedes at få holdt også amerikanerne på FN-sporet i den her sammenhæng, uanset at det måske ikke er sket med den helt store velvilje fra amerikanernes side, hvis man lytter til den fortsatte retorik, der præger præsident Bush.

Men det er vigtigt, at det ikke bare er lykkedes at holde EU på FN-sporet, men at det også er lykkedes at holde amerikanerne på FN-sporet. Og nu, hvor vi i dag kan konstatere, at amerikanerne har valgt at arbejde med FN i den her sammenhæng i stedet for imod FN, kan man da i sit stille sind håbe, at det også vil gælde flere politiske områder, hvor vi jo reelt savner USA i kampen for globalt lederskab, ikke mindst når vi taler om miljø og udvikling, og også når vi taler om international retshåndhævelse. Her lader USA's indsats på den internationale scene tilbage at ønske.

Kl. 11.30

Vi er enige i, at det nu gælder om at holde fast i de beslutninger, der er truffet i FN's Sikkerhedsråds resolution, og at vi i dag ikke skal begynde af opstille alle mulige hypotetiske scenarier for, hvordan det kan gå, hvis såfremt ifald Irak og Saddam Hussein fortsætter kispusspillet med det internationale samfund og ikke fuldt ud vil leve op til den sikkerhedsresolution, der nu er vedtaget i FN.

Vi skal i solidaritet med de lande, som nu er enige om resolutionen, øge det maksimale pres på Irak og bakke op om, at det er FN's Sikkerhedsråd, der må træffe beslutning om, når og hvis resolutionen bliver brudt og ikke bliver opfyldt, hvad der skal til, for at man kan få elimineret de masseødelæggelsesvåben, som Irak har.

På den baggrund er vi selvfølgelig fuldt ud tilfredse med det forslag til vedtagelse, som vi selv er medforlagsstillere til. Det siger ikke meget, men det siger lige præcis det, der er nød-

vendigt i situationen, nemlig det, at Danmark og det danske Folketing fuldt ud bakker op bag de beslutninger, der er truffet i FN, og det er faktisk det bedste, vi kan gøre i situationen i forhold til at få løst problemerne omkring Irak.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil gerne takke for den brede opbakning til regeringens politik, som jo er en videreførelse af vores forgængeres politik i spørgsmålet om Irak, hvad der også fremgår af, at vi viderefører vedtagelsen fra 2001. Det er meget vigtigt, at vi i så stort og væsentligt et spørgsmål bevarer den brede danske udenrigspolitiske enighed.

Det er jo nemlig et alvorligt spørgsmål; det er der ingen tvivl om. Det kan da komme til krig, sådan som hr. Holger K. Nielsen var inde på. Men vi skal bare være opmærksomme på, at det, det hele drejer sig om, er at undgå krigen. Og der kan man, som hr. Søren Krarup var inde på, sige, at man kan undgå en krig nu og så få en meget værre senere. Det er ikke en god måde at undgå den på.

Derfor er det vigtigere at gøre det helt tydeligt og klart over for Saddam Hussein, at hvis han får krigen, så bliver det nu, og så er det hans egen skyld. At udsætte det kan betyde, at han har fået atomvåben, som betyder, at næste gang kan man måske ikke engang tage opgøret; så kan han terrorisere Mellemøsten med de atomraketter og andre masseødelæggelsesvåben, han måtte være i besiddelse af.

Derfor er verdenssamfundet enig om – og den arabiske verden stemte jo med og støttede det også i Kairo forleden dag – at dette er altså tidspunktet, hvor man griber ind og afvæbner ham.

Som de gamle romere sagde: Hvis man vil freden, må man forberede krigen. Og det er jo også, sådan som Venstres ordfører, hr. Troels Lund Poulsen var inde på, det, der er pointen i hr. Kofi Annans artikel. Men det er Saddam Hussein selv, der afgør det.

Det er ikke Saddam Husseins almindelige, umenneskelige optræden, der begrunder situationen. Den er selvfølgelig grim nok, men der er mange andre med umenneskelig og grim optræden, og dem render man jo ikke rundt og fjerner. Det er alvorlige lidelser for befolkningen, og det er alvorligt for hele Mellemøsten, deri har hr. Holger K. Nielsen ret. Derfor skal man tænke sig meget nøje om, og man skal undgå, at Mellemøsten bliver et endnu værre sted senere, hvis

man bare lader to og fem være lige i forbindelse med Saddam Hussein.

Det er derfor, vi har lagt så megen vægt på under vores formandskab at holde sammen omkring konsensusen, omkring det, at det skulle ske igennem FN, for derved holdt vi den arabiske verden med i kampen mod Saddam Hussein.

Det er nemlig meget vigtigt, at der ikke kommer et brud, som betyder, at man har en konflikt mellem den vestlige verden og den arabiske verden, at den arabiske verden også selv er med i opgøret med Saddam Hussein. Og det er jo så også det, der sker ved, at de har stemt med. Syrien stemte med i Sikkerhedsrådet, og der er arabiske lande, der nu melder sig til at være blandt våbeninspektørerne.

Hr. Niels Helveg Petersen var inde på, at USA jo her har vist lydhørhed. Når man siger så meget om deres enegang – og det var jo også en af pointerne, frygt for amerikanerne – så er det tydeligt, at amerikanerne har lyttet, amerikanerne har flyttet sig.

Det var jo ikke lige præcis to resolutioner, som lå i luften, da amerikanerne startede i september, da de kom med i debatten i Sikkerhedsrådet og FN's generalforsamling om opgøret med Saddam Hussein. Det var EU's opfordring, at det skulle ske gennem Sikkerhedsrådet. Det var det franske krav, at der skulle være to resolutioner, hvis det skulle ende med en krigshandling.

USA har altså lyttet og igen vist, at man ønsker at bevare den verdensomspændende alliance mod terror, men altså også mod et terroristisk regime.

Kl. 11.35

Det, der begrunder opgøret med Saddam Hussein, er jo den store risiko, der er for omverdenen. Og der var hr. Jeppe Kofod jo meget, og med rette, inde på civilbefolkningen. Som vi også kunne se i en fjernsynsudsendelse i går, så lider civilbefolkningen i Irak. Men det er ikke sanktionernes skyld, det er igen Saddam Husseins skyld.

Idet vi bekræfter dagsordenen fra 2001, bekræfter vi jo også ønsket om en indsats for de civile for at bekæmpe nøden i Irak. Men den nød er altså fremkaldt af styret selv.

Jeg vil godt oplyse, at i maj 2002, altså her i år, henstod der ca. 3,8 mia. dollar ubrugt på kontoen til import af fødevarer, medicin og civilmateriel. FN's Sikkerhedsråd modtog den 25. september i år en rapport, der sagde, at Irak uden no-

gen synlig grund ikke har gennemført den aftalte uddeling af fødevarer, så de fornødne fødevarer henlå i regeringens lagerbygninger. Desuden havde Irak i 2001 medicin til en værdi af 200 mia. dollar liggende på lager, som ikke blev distribueret.

Det vurderes, at Irak alene i årene 1997-2001 ulovligt eksporterede olieprodukter for ca. 6,6 mia. dollar. Disse indtægter var således ikke øremærket til indkøb af fødevarer og medicin, men mistænkes for i stedet for at være brugt til bl.a. ulovlige våbenanskaffelser og til at bygge ekstra paladser til Saddam Hussein, hvor man altså muligvis har kunnet skjule våben.

Så den nød, vi så bl.a. i TV-Avisen i går, er altså en nød, som Saddam Hussein gør unødigt større for at få samlet befolkningen imod Vesten. Men vi vil fortsat hjælpe civilbefolkningen. Den danske regering har i 2002 givet 7,5 mio. kr. i fødevarerhjælp til civilbefolkningen i Irak, og det vil vi selvfølgelig blive ved med, det er ikke dem, der er ofrene, de er ofre for Saddam Hussein, men verden skal ikke blive offer for ham.

Så sluttelig: Tak for den brede opbakning; vi fortsætter.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes, at det er fint nok, at ministeren har som udgangspunkt, at man ikke skal føre krig for et godt ord, fordi der er en despotisk diktator. For dem er der mange steder i verden, og mange af dem indgår i den amerikanske alliance, for at sige det rent ud. Det har jo aldrig været demokratiske rettigheder, der har været grundlaget for den amerikanske udenrigspolitik.

Det er også derfor, som det har været påpeget tidligere, at det er USA, der i sin tid har støttet Saddam Hussein, da man havde brug for at støtte Saddam Hussein; USA støttede Al-Qaeda-folkene, da man havde brug for det. Og derfor ser man jo den dér mærkelige, kan man sige, siksakurs, der ikke har noget som helst at gøre med menneskerettigheder, med demokrati, med ideologi, men som har noget at gøre med kold og kontant magtpolitik.

Derfor er vi nødt til at vurdere, om en krig kan retfærdiggøres af det, som sker i Irak. Jeg er helt med på, at våbeninspektørerne skal derved, og der har ligget en lang række FN-resolutioner om det, som vi har støttet, og de skal have fri adgang til det. Men der er i hvert fald to ting her. For det første – og det var noget af det, vi fik at vide af de våbeninspektører, vi havde møde med for nylig – er de 60 dage er for lidt. Ifølge

chefen for FN's tidligere våbeninspektører, Scott Ritter, og i øvrigt også ifølge Rolf Ekeus og andre, er det nødvendigt med mere tid end 2 måneder, for at man kan få et retvisende billede af det.

Dertil kommer, at meget jo tyder på, at den amerikanske regering er villig til at fortolke ethvert lille problem, der måtte opstå. Man kan vel ikke forestille sig, når der sendes våbeninspektører til et land som Irak, at så ville der overhovedet ikke opstå problemer hen ad vejen. Og et af de store spørgsmål bliver jo så, om ethvert lillebitte problem i sig selv skal udløse en militær aktion fra amerikansk side.

Kl. 11.40

Jeg synes, det er fint nok, at den danske regering lægger meget vægt på, at FN's Sikkerhedsråd skal spille en vigtig rolle, men vi vil alligevel gøre opmærksom på, at det er præcis på det her punkt, vi forventer vanskeligheder, når man skal tilbage og fortolke, hvad våbeninspektørerne kommer med, når man skal fortolke eventuelle modsætningsforhold, der måtte være opstået mellem våbeninspektørerne og Iraks regering. Derfor havde vi også foretrukket, at man mere aktivt havde støttet den franske linje om, at der skulle en ny resolution til. Det gav man så efter for.

Men i hvert fald er det på det punkt, der kan forventes ganske store problemer. Og der synes jeg, det ville være vigtigt at få en mere klar markering fra regeringen om, hvad den ville gøre i den situation, hvor der opstår nye modsætninger omkring fortolkningen af det her, hvor USA vil i krig på baggrund af, hvad man andre steder kan opfatte som mindre ting, og hvor så lande som Rusland, Kina og Frankrig jo har givet deres egen fælles fortolkning af det her, læg mærke til det, deres egen fælles fortolkning af sikkerhedsresolutionen og den uenighed, der måtte opstå om det vedrørende legitimiteten af en amerikansk krigsførelse.

Og der synes jeg stadig væk vi mangler nogle klare svar fra den danske regering. Der lægger den sig igen i ly af USA, er vi bange for, og i hvert fald i ly af, at sagen indtil videre er skudt til hjørnespark. Det er også derfor, debatten i dag ikke har været så voldsom, som den ellers ville have været, men jeg synes altså, det ville være vigtigt, at man får en mere klar tilkendegivelse allerede nu fra regeringen om, hvorvidt den i den situation ville støtte, at USA ved den mindste lejlighed kan få mulighed for at indlede deres militære angreb.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 15 af Troels Lund Poulsen (V), Jeppe Kofod (S), Søren Krarup (DF), Gitte Seeberg (KF), Niels Helveg Petersen (RV) og Jann Sjursen (KRF) (se side 1256) vedtages med 98 stemmer (V, S, DF, KF, RV og KRF) mod 1 (EL); 8 (SF) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Forespørgsel nr. F 2:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Vil regeringen redegøre for sin politik i forhold til Iran, idet der henvises til Folketingets vedtagelse af den 14. november 1996, hvor regeringen pålægges at »føre dialog med grupperinger, der arbejder for demokrati og respekt for menneskerettigheder i Iran«?

Af Anne Grete Holmsgaard (SF), Margrete Auker (SF), Aage Frandsen (SF) og Holger K. Nielsen (SF).

(Forespørgslen anmeldt 2/10 2002. Fremme af forespørgslen vedtaget 8/10 2002).

Begrundelse

Anne Grete Holmsgaard (SF):

Når SF har rejst denne forespørgsel, skyldes det, at udviklingen i Iran fortsat er præget af særdeles alvorlige krænkelser af menneskerettighederne. Samtidig har Danmark og EU besluttet, at man efter flere års pause igen vil indlede en dialog med Iran.

Vi er i SF ikke imod en kritisk dialog. Vi finder, at en kritisk dialog kan være et rigtigt middel til at fremme fremskridt i et land, her konkret Iran. Erfaringerne fra Kina viser i hvert fald, at det kan føre til fremskridt håndteret på den rette måde og med den tilstrækkelig positive indstilling fra det land, der krænker menneskerettighederne.

Hvis en dialog skal føre til forbedringer, er det imidlertid overordentlig vigtigt, at dialogen foregår på så klart et grundlag, at der ikke kan

herske tvivl om, at dialogen er betinget af, at der sker konkrete fremskridt i menneskerettighedssituationen i Iran. Det må samtidig være klart, at en fortsættelse af dialogen må være betinget af, at man rent faktisk kan konstatere fremskridt.

Kl. 11.45

Den situation, dialogen nu indledes under, er på mange måder særdeles kritisk. For det første kan vi gennem rapporter fra bl.a. Amnesty International og fra UNCT, Verdensorganisationen mod Tortur, men også fra pressen konstatere, at menneskerettighedssituationen er ganske forfærdelig, og, i hvert fald som vi oplever det, uden egentlige fremskridt.

Der er fortsat tale om massiv undertrykkelse af menneskerettighederne: fængslinger af kritikere, fængslinger af journalister, arrestationer og forhør af parlamentsmedlemmer, lukning af aviser, undertrykkelse af kvinder, manglende rettergang med almindelig fair behandling, grusomme og ofte offentlige henrettelser, herunder stening, anvendelse af tortur og af hemmelige fængsler.

For det andet står vi i en situation, hvor det her i foråret mislykkedes at få vedtaget den ellers årlige resolution i FN's Kommission for Menneskerettigheder, der kritiserer Iran, og i forbindelse hermed også en fortsættelse af overvågningen af menneskerettighederne i Iran.

Det signal, der hermed blev udsendt, kan naturligvis anvendes af styret i Iran i dets propaganda til at udlægge den nuværende situation som en, hvor den internationale kritik er på retræte og måske er ved at blive erstattet af dialog uden sideløbende kritik.

Ja, der er vel næppe nogen tvivl om, at Vognernes Råd, der jo er de egentlige magthavere i Iran, og andre reaktionære kræfter vil bruge denne situation til det yderste med denne udlægning.

For os at se er det derfor helt klart, at dialogen må følges med en sideløbende meget skarp kritik. Vi finder det endvidere vigtigt, at regeringen gør det klart, at dialogen vil indeholde en dialog både med demokratiske reformkræfter i Iran og med demokratiske reformkræfter uden for Iran, herunder demokratiske reformkræfter i NCRE.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Siden den islamiske revolution i 1979 har Iran på en række punkter givet anledning til interna-